

ИНФО БИЛТЕН

**Фонд за здравствено осигурување
на Македонија**

**ИНФО БИЛТЕН ИЗДАНИЕ БР.
49/2014 декември**

**ФОНД ЗА ЗДРАВСТВЕНО
ОСИГУРУВАЊЕ НА МАКЕДОНИЈА**
www.fzo.org.mk

Содржина

НОВИНИ.....	3
1. Е-потврди за редовни студенти	3
2. Нови услуги на истурените шалтери на ФЗОМ – заверка на ортопедски помагала	5
3. Обезбедување на континуитет во задолжителното здравствено осигурување за идните пензионери	6
4. Проширување на правото на ин-витро БПО на товар на ФЗОМ	7
5. Избрана алтернативата за проектот „Побрза исплата на надоместоци и боледувања“	8
6. Први резултати од спроведувањето на новите превентивни цели од срцеви заболувања, бубрежни заболувања и дијабетес кај матичните лекари	10
7. Несакани штетни ефекти од зголемена употреба на лековите анксиолитици и хипнотици	12
8. За извршени контроли во приватни здравствени установи од примарна здравствена заштита за дејноста општа медицина за 2014	17
9. Едукативна работилница “Остварување на правото на БПО на товар на ФЗОМ”	18
10. Работна средба на директорката на ФЗОМ, м-р Маја Парнарџиева-Змејкова со претседателот на Комисија за унапредување на правата на пациентите при Град Скопје.....	19
11. Работна средба на директорката на ФЗОМ, м-р Маја Парнарџиева-Змејкова со новиот тим на Стоматолошката комора на Македонија	20
12. Учество на Фондот за здравствено осигурување на „IV Ревматолошка академија“	21
13. V Меѓународен конгрес за перформанси и квалитет во здравствените системи – во Анталија Турција	22
14. Право на итна и неопходна здравствена заштита на осигурените лица во странство	24

НОВИНИ

1. Е-потврди за редовни студенти

Со новиот проект „Е-потврди за редовни студенти“ Фондот за здравствено осигурување на Македонија овозможи големи придобивки за редовните студенти, кои досега потврдата за редовно школување требаа да ја заверат во студентски прашања, па да ја достават на шалтерите во подрачните служби на ФЗОМ.

Со новиот проект, ФЗОМ секоја нова потврда/промена за редовно школување ја добива по електронски пат од соодветната образовна установа за високо образование. За оние студенти кои нема да може да ги достават потврдите електронски, ќе остане како досега, да достават потврда во хартиена форма во подрачните служби.

Ова претставува големо административно олеснување за редовните студенти, за студентските прашања на факултетите, за фирмите со што се овозможува континуирано здравствено осигурување за редовните студенти на возраст од 18-26 години.

ФЗОМ на овој проект работеше повеќе од една година, и за тој период воспостави соработка со 43 високо образовни институции (универзитети и факултети) со кои ФЗОМ потпиша договори и одржа обуки за реализација на проектот „Е-потврди за редовни студенти“. До 15 декември 2014г во ФЗОМ 39 високообразовни институции ни доставија електронски податоци за свои 26.000 студенти кои се на редовно школување, со што без никакви административни формалности, им се обезбеди континуирано здравствено осигурување.

(Економски факултет – Скопје; Филолошки факултет Блаже Конески – Скопје; ФИНКИ – Факултет за информатички науки и компјутерско инженерство – Скопје; Универзитет Св. Кирил и Методиј – Медицински факултет – Скопје; Филозофски факултет – Скопје; Градежен факултет – Скопје; Југоисточно-европски универзитет – Тетово; Универзитет Американ колеџ – Скопје; ФОН Универзитет – Скопје; Природно-математички факултет – Скопје; Фармацевтски факултет – Скопје; Стоматолошки факултет – Скопје; Факултет за ветеринарна медицина – Скопје; Меѓународен славјански институт Москва Д.О.О.Е.Л. – Свети Николе; Универзитет Свети

Апостол Павле – Охрид; Меѓународен балкански универзитет – Скопје, Факултет за бизнис економија – Скопје; Архитектонски факултет – Скопје; Европски универзитет – Република Македонија – Скопје; Факултет за музичка уметност – Скопје; Факултет за земјоделски науки и храна – Скопје; Еуро колеџ – Куманово.

За 85% од студентите во овој семестар очекуваме другите факултети и универзитети кои се технички подготвени да ни достават електронски податоци за своите студенти, а оние факултети/универзитети кои имаат потреба од дополнително техничко усогласување со електронскиот систем на ФЗОМ, тоа да го направат за следниот семестар, кога очекуваме проектот да биде целосно заокружен.

Ова е еден од проектите на ФЗОМ, зацртан во Владината програма, од кој придобивки ќе имаат околу 72.000 редовни студенти, на возраст од 18 – 26 години, кои досега требаше на почетокот на секоја универзитетска година да доставуваат потврди за редовно школување, во хартиена форма, од

студентските прашања на факултетите до подрачните служби на Фондот.

Очекувани придобивки од проектот за факултетите/фирмите се:

- ✓ Заштеда на време и ресурси – потврдата за редовно школување веќе нема да се доставува во хартиена форма до подрачната служба на Фондот туку ќе се евидентира автоматски и во електронска форма.
- ✓ Навремена евиденција на сите активни носители/членови во здравствено осигурување преку веб порталот на ФЗОМ

Очекувани придобивки од проектот за редовните студенти се:

- ✓ Нема административни формалности и трошоци
- ✓ Континуитет во здравствено осигурување што е основен предуслов за остварување на некои права од здравственото осигурување
- ✓ Заштеда на време потребно за обезбедување на потврдата

Очекувани придобивки за Фондот се:

- ✓ Намалување на метежот пред шалтерите
- ✓ Извештаи и анализи во реално време за спроведените потврди за редовно школување
- ✓ Зајакнување на контролите и оптимизирање на деловните процеси

2. Нови услуги на истурените шалтери на ФЗОМ – заверка на ортопедски помагала

Фондот за здравствено осигурување на Македонија ги известува сите осигуреници дека од 20 ноември 2014 година, заверка на потврди за ортопедски помагала кои досега се вршеа во подрачната служба во центар, се вршат и на истурените шалтери на ФЗОМ во поликлиниките во Ѓорче Петров, Ченто, Драчево, Чаир, Шуто Оризари и истурениот шалтер во општина Илинден. Работно време на истурените шалтери е секој работен ден од 7:30 до 15:30.

Правото на осигуреникот за заверка на одредено ортопедско помагало, според критериуми дефинирани во Правилникот за ортопедски помагала, отсега го добиваат и на истурените шалтери за сите ортопедски помагала, освен за оние за кои треба да имаат мислење од лекарските комисиии.

Ортопедски помагала за кои е потребно мислење од лекарската комисија се инвалидски колички, протези, одредени ортози, колостоми, илеостом, уростоми, поправки на помагалата, заверка пред истек на рок на ново помагало и пелени за прв пат во тек една година. За сите останати ортопедски помагала, заверката се врши и на истурените шалтери. ФЗОМ спроведе и обуки на вработените за да може да ги овозможат новите услуги.

Со новите услуги на истурените шалтери, Фондот овозможува за осигурениците, од една страна да се растовари метежот во скопската подрачна служба, а од друга страна да се скрати непотребното губење на време на **фирми** и на **жители** кои патуваат од наведените локации до центарот на градот, за да ги остварат правата областа на здравственото осигурување.

3. Обезбедување на континуитет во задолжителното здравствено осигурување за идните пензионери

Со најновите измени во подзаконските акти на Фондот се овозможи олеснување за идните пензионери кои имаат започнато постапка за остварување на право на пензија да можат да ги користат правата од здравственото осигурување уште 60 дена по престанокот на работниот однос.

Досега во праксата овие осигуреници од денот на поднесувањето на барањето за остварување на право на пензија до денот на добивање на решението со кое им се утврдува правото на пензија имаа дисконтинуитет во користењето на здравственото осигурување, поради подолготрајната постапка која се води во Фондот за пензиско и инвалидско осигурување.

Во тој период осигурениците кои имаа потреба од лекување се осигуруваа под друг основ на здравствено осигурување, како член

на семејство преку брачниот другар, или пристапуваа во доброволно осигурување.

По остварување на правото на пензија, осигурениците кои доброволно го плаќаа придонесот за здравствено осигурување, во Фондот поднесуваа барање за повраток на средства за платен придонес за месеците за кои истиот е платен од страна на осигуреникот како и од Фондот за пензиско и инвалидско осигурување.

Со овие измени се овозможува на идниот пензионер уште 60 дена да има континуирано здравствено осигурување, иако сеуште нема добиено решение за остварување на право на пензија.

Ова олеснување е усвоено од страна на Управниот одбор на ФЗОМ, а по добивање на согласност од министерот за здравство ќе се објави во Службен весник на РМ.

4. Проширување на правото на ин-витро БПО на товар на ФЗОМ

Со измените во Правилникот за биомедицинско потпомогнато оплодување (БПО) се овозможи право на товар на ФЗОМ да го остварува деловно способна жена која не е во брак, или не живее во вонбрачна заедница, ако претходното лекување е несупешно или лекувањето со други методи е безизлезно, а според општата здравствена состојба е способна за родителска грижа.

Исто така, се овозможи право на ин витро на товар на ФЗОМ да има и брачна двојка со гестациски носител, кои имаат проблем со женски или машки стерилитет што не може да се излекува.

Со овие измени се овозможува покрај осигурените лица во брачна и вонбрачна заедница, правото на ин витро да го има и полнолетна деловно способна жена. За таа

цел, покрај потребната медицинска документација, истата треба да достави потврда за родителска способност издадена од Министерството за труд и социјална политика и потврда за деловна способност издадена од надлежен суд.

Воедно се овозможува и на брачна двојка со гестациски носител да оствари право на ин витро врз основа на потврда од Министерството за здравство дека е одобрена постапката согласно одредбите од Законот за БПО и копија од договорот склучен помеѓу брачната двојка и гестацискиот носител.

Овие измени по добивање на согласност од министерот за здравство ќе стапат во сила по објавување во Службен весник на Република Македонија.

НАДОМЕСТОЦИ И ПОРОДИЛНИ БОЛЕДУВАЊА

5. Избрана алтернативата за проектот „Побрза исплата на надоместоци и боледувања“

Во врска со предложените модели за побрза исплата на надоместоци и боледувања, Владата на Република Македонија, на Владианата седница одржана на 25 ноември 2014 година, одлучи дека најповолен е моделот на административно олеснување.

Причините за реализација на овој проект делумно се поради ненавремената исплата на надоместокот, за што, според анализите на Фондот, во голем број причините се и кај самите фирми, поради ненавремените поднесоци од нивна страна, како и поради грешките во пресметките за надоместокот. Токму затоа Фондот направи широка дебата со претставници на Сојузот на стопански

комори, Стопанска комора на Македонија, Организацијата на работодавачи на Република Македонија, Интерресорската советодавна консултативна група за еднакви можности на мажите и жените. Сите предложени модели ја инкорпорираа и Конвенцијата за мајчинство за побрзо остварување на правата на мајките.

Со избраниот модел од страна на Владата за побрза исплата на надоместоците, предвидени се сет мерки во три сегменти, со цел да се овозможи побрза исплата на надоместоците. Не се предвидува никаква измена во делот на плаќањето, **Фондот ќе продолжи да ги исплатува надоместоците за породилно отсуство и боледување, како и досега.**

- I. [Првиот сегмент предвидува законски измени за побрзо остварување на правото на надоместоци за боледување и породилно отсуство:](#)

- Првата измена опфаќа ФЗОМ да ги гарантира исплатите на веќе отворените решенија за породилно отсуство или боледување, без оглед дали фирмата навремено ги исплаќа надоместоците за вработените.

- Втората измена опфаќа ФЗОМ да ги гарантира исплатите за породилно боледување и на лицата кои се на определено работно време, во случај кога договорот за работа се прекинува за време на боледувањето.
- Третата измена е воведување на дисциплина преку законски рокови за фирмите да достават барање на боледување и санкции доколку роковите не се почитуваат. Ќе се воведат законски рокови и за изготвување на корекциите за уплата (103ки) од фирмите.

II. Вториот сегмент предвидува административно олеснување во процесуирањето на барањата за боледување

- Ќе се овозможи поднесување на барање за боледување по електронски пат (веб портал). Барањето ќе може да го поднесе овластено лице од фирмата, самиот осигуреник или матичниот гинеколог, односно болницата.
- Сите други потребни документи, освен самото барање за надомест на породилно отсуство или боледување, Фондот ќе ги презема електронски, по службена должност.

III. Третиот сегмент предвидува нов модел на информатички систем во ФЗОМ

- Електронско преземање на податоци од УЈП, АВРМ, УКМР.

- Автоматска контрола и пресметка на надоместокот на плата, или породилно боледување
- Побрзо разрешување на барањата од страна на ФЗОМ
- Елиминарање на грешките причинети од човечки фактор

ФЗОМ како институција презема обврска редовно да ги информира осигурениците за статусот на нивниот предмет за исплата на

надомест за боледување или породилно отсуство.

Владата на Република Македонија цени дека сите предвидени измени ќе може да бидат финализирани до март 2015, кога се очекува да се започне со реализација на овој проект за осигурениците да ги почувствуваат придобивките од палетата на промени што ФЗОМ ги прави.

ПРЕВЕНЦИЈА

6. Први резултати од спроведувањето на новите превентивни цели од срцеви заболувања, бубрежни заболувања и дијабетес кај матичните лекари

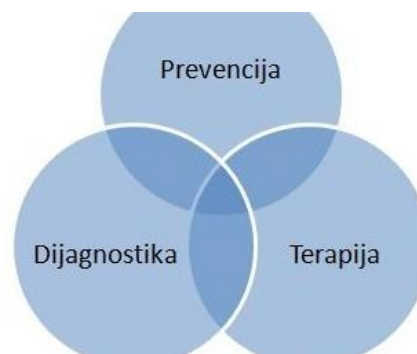
На почетокот на 2014 година се воведоа нови превентивни мерки и активности кај матичните лекари. Оваа договорена активност со Фондот за здравствено осигурување, како проект на Владата на Република Македонија, матичните лекари, **за првите шест месеци од 2014 година ја спроведоа на 325.000 лица.**

Фондот, во името на своите осигуреници е благодарен на матичните лекари, кои кај здравата популација открија:

- Ризик од срцеви заболувања кај 55.000 лица;
- Ризик од дијабетес и дијабетес кај 45.000 лица;

- Ризик од бубрежни заболувања кај 12.000 лица.

Сакаме да напоменеме дека овие бројки се однесуваат само за првата половина од 2014 година, а оваа активност за превентивен скрининг треба да се заокружи до крајот на 2015 година.

Со рано откривање на овие болести здравствените работници и Фондот спречија: ампутации кај дијабетично стапало, слепило предизвикано од дијабетес, спречување на мозочни и срцеви удари, компликации од мозочни и срцеви удари како што се губење на од и говор, одземеност на екстремитети, генерална инвалидност, се одложува дијализа кај бубрежно болните и се спречува предвремена смрт.

За сите овие пациенти каде се навремено откриени овие болести, главната терапија се сведува на неколку основни постулати, а тоа се:

- **Здрава исхрана, редовна физичка активност,**
- **здрави навики,**
- **почитување на препораките на докторите.**

Овој проект покрај навременото откривање на овие три заболувања, има за цел да се спроведе и здравствена статистика кај осигурениците кои се на возраст од 14-65 години. Податоците кои за прв пат се објавуваат се поразителни, посебно кај младата популација. Од 14-24 годишна

возраст 27,1 % (30.000) се пушачи (меѓународно 22% и секоја година се намалува), 0,1% се корисници на опојни дроги. Доколку овие навики не се прекинат, понатаму во животот ќе предизвикаат сериозно нарушување на здравјето и овие млади лица, ќе се најдат во црната статистика на хронични пациенти. Матичните лекари од 325.000 лица, во првите 6 месеци евидентираа хронични пациенти:

- 30.8% (100.000) лица со кардиоваскуларни заболувања,
- 4.7% (15.000) со нефролошки заболувања,
- 21% (68.000) со дијабетес.

Фондот преку матичните лекари, а во соработка со здруженијата на лекари и пациенти, изработи посебни брошури - потсетници, наменети за овие хронични пациенти и на секој пациент при посетата покрај веќе постоечката терапија му се издава и овој потсетник, каде се наведени периодичните прегледи кои пациентот мора да ги изврши, со цел стопирање на прогресијата на болеста.

Фондот апелира до сите граѓани да се појават на закажаниот преглед кај матичниот лекар за спроведување на превенцијата, а во зависност од ризикот кој ќе се одреди, да ги следи напатствијата и ако треба да се извршат специјалистички прегледи, да не одбиваат. Иако осигуреникот се чувствува релативно добро, подобро е тоа да биде потврдено од

стручни лица , а не да остане само на лично мислење.

Овој мега проект нема за цел статистичко евидентирање туку грижа, едукација на пациентите и навремено откривање на скриените заболувања. Лошата статистика нека има за цел да не поттикне сите нас да го извршиме овој превентивен преглед и во

наредните 10 години да бидеме сигурни дека нема да бидеме црна бројка. Од 325.000 лица на кои им е извршена превенцијата и е утврден ризик, доколку не се грижат за своето здравје и не ги слушаат советите на лекарите во наредните 10 години:

- На 9.000 лица ќе им откаже бубрежната функција (ќе завршат на дијализа) ,
- На 14.400 лица ќе развијат инсулино - зависен дијабетес,
- 2.000 лица предвремено ќе го завршат својот живот поради фатална кардиоваскуларна епизода (срцев и мозочен удар).

7. Несакани штетни ефекти од зголемена употреба на лековите анксиолитици и хипнотици

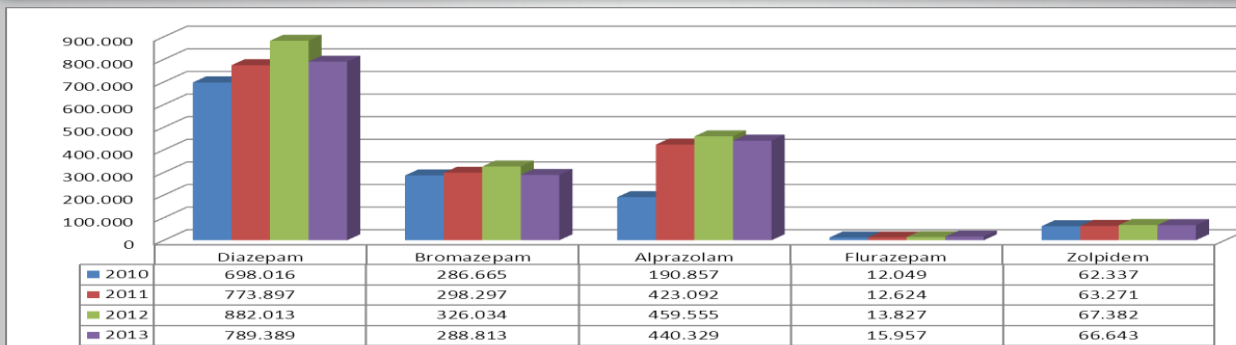
Фондот за здравствено осигурување на Македонија сака да ја алармира и информира јавноста, односно своите осигуреници, за состојбата со енормно зголемената употреба на лековите анксиолитици и хипнотици, односно за несаканите штетни ефекти кои тие ги предизвикуваат.

Анксиолитиците и хипнотиците се група на лекови што се користат за намалување на напнатоста, вознемиреноста, нарушеното спиење, страв, депресивно расположение, нервоза и други стресни состојби.

Во оваа група на лекови влегуваат следните генерички имиња **диазепам** или попознат меѓу осигурениците со заштитените имиња **диазепам** и **апаурин**, потоа **бромазепамот** познат како **лексилиум** и **бромазепам**, **алпразоламот** односно **хелекс** и **золпидемот** попознат како **санвал**.

Вкупен број на Rp. за лекови анксиолитици и хипнотици/седативи

- Во периодот 2010 – 2013 година има континуиран пораст во бројот на рецепти за овие лекови
- Учеството на овие лекови во вкупниот број на реализирани рецепти се движи од 8,18% во 2010, на 8,98% во 2013)
- Заклучок: За добар дел од рецептите за овие лекови претходно немало реална медицинска потреба да бидат пропишани, бидејќи лекарите ја имаат обврската да обезбедат најадекватна здравствена услуга и терапија за осигуреник на товар на ФЗОМ, а не да издаваат рецепти за лекови само по барање на осигуреник без поретходно утврдена медицинска потреба за истото за осигуреник.

Според анализата на податоците на Фондот за потрошувачката на овие лекови, може да се констатира дека годишно во 2010 над 1 милион и 250 илјади рецепти се реализирани во аптека, што значи дека просечно секој втор жител на РМ употребил по најмалку едно пакување од овие лекови во текот на годината. Но, алармантно и загрижувачки е тоа што потрошувачката на овие лекови во 2013 година се зголемува на над 1 милион и

600 илјади реализирани рецепти, односно за околу 30%.

Учеството на овие лекови во вкупниот број на реализирани рецепти се движи од 8,18% во 2010 до 8,98% во 2013. Со овие бројки анксиолитиците како група на лекови се на второ место, а генеричкиот лек диазепам е на четврто место од десетте најчесто пропишувани лекови.

Потрошувачка на анксиолитици по број на ДДД/1000 осигуреници на ден по градови (2012-2013 година)

- ✓ **Најголема потрошувачка на diazepam** по ДДД/1000/ден има во **Берово** (39,1 во 2012 г.) и **Неготино**, односно 31,5 ДДД/1000/ден во 2013 г.),
- ✓ **Најголема потрошувачка bromazepam** по ДДД/1000/ден има во **Битола** (15,5 во 2012 г., односно 12,6 ДДД/1000/ден во 2013 г.),
- ✓ **Најголема потрошувачка на alprazolam** по ДДД/1000/ден има во **Кичево** (19,3 во 2012, односно 19,1 ДДД/1000/ден во 2013 г.),
- ✓ **Најголема потрошувачка на zopidem** по ДДД/1000/ден има во **Виница**(3,7 ДДД/1000/ден во 2013 г.),
- ✓ **Најголема потрошувачка на flurazepam** по ДДД/1000/ден има во **Кратово** (1,06 во 2012 односно 1,05 ДДД/1000/ден во 2013 г.)

Најголема потрошувачка е констатирана во следните градови:

За **диазепам** и **апаурин** во **Берово** и **Неготино**; За **лексилиум** и **бромазепам** во **Битола**

За **хелекс** во **Кичево**; и за **санвал** во **Виница**

Податоците со кои располага ФЗОМ, укажуваат на **огромната потрошувачка** на овие лекови и **трендот на постојано зголемување**, но таа се однесува само за оние лекови кои се подигнати од аптека на товар на ФЗОМ, а не и за тие кои се купуваат на приватни рецепти и што се користат при

болничкото лекување, што значи дека **потрошувачката е уште поголема.**

Од тие причини Фондот сака да ги **предупреди осигурените лица за несаканите ефекти од употребата на овие лекови** и да ги алармира избраните лекари за зголеменото

користење на истите, во насока при пропишувањето задолжително да ги почитуваат упатствата за медицината базирана на докази.

Покрај ефектите за ослободување од симптомите за кои се пропишани (намалување на напнатост, стресот, нервозата) овие лекови даваат и дополнителни несакани краткорочни и долгорочни несакани (штетни) дејства:

Од краткорочните штетни дејства ќе ги споменеме:

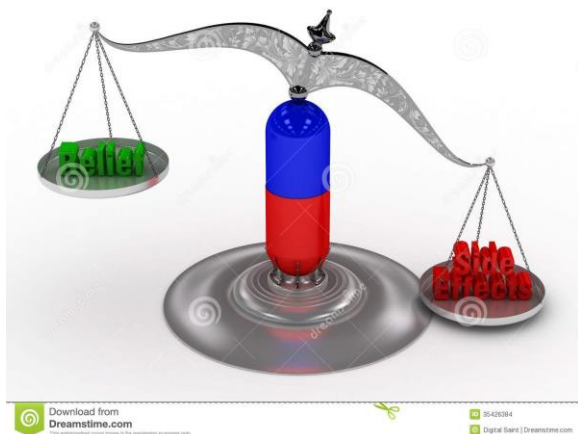
- Успорена работа на мозокот;
- Слаба концентрација;
- Конфузија;
- Неразбирлив говор, што доведува до проблеми со едукација и стекнување на нови вештини, проблеми во секојдневна работа како и проблеми при извршување на домашните обврски и воспитувањето на децата и сл.
- Забавените рефлексии доведуваат до проблеми со возењето на автомобил и др. превозни средства;
- Намалена координација;
- Поспаност;

- Вртоглавици; и
- Замор

Тие се опасни за професионалните возачи и управувачи на механизација и машини и можат и да доведат до повреди и несреќи со катастрофални последици. Од тие причини строго е забрането за време на употребата на овие лекови да се управува со автомобил, тешка механизација и сл.

- Намалената координација, исто така, може да доведе до губење на рамнотежата, паѓање и повреди особено кај постарите лица, градежни и други работници кои работат на височина.
- Намалувањето на крвниот притисок;
- Намалувањето на дишењето; и
- Намалувањето на срцевата работа, се потенцираат при истовремена употреба на алкохол и комбинација со други лекови за хронични болести, што може да доведе до кома и смрт. Нивната употреба неповолно делува кај пациентите со хронични болести на белите дробови (ХОББ и астма) поради ефектот на намалување на дишењето.
- Депресија;
- Намалено либидо;
- Главоболки;
- Тремор;
- Нарушено паметење;
- Кошмари;
- Халуцинации;

- Агресија;
- Мускулна слабост;
- Неконтролирано мокрење;
- Запек;
- Нарушување на менструалниот циклус и др.

Но сепак, **скриена и најголема опасност** од долготрајната и континуирана употреба на овие лекови е **појавата на психичка и физичка зависност**. Пациентот може многу **брзо да развие толеранција на лековите**, тоа значи дека е потребна се поголема доза за да се постигне саканиот ефект, што доведува до појава на **зависност**. Овие состојби може да се јават како кај пациенти кои го примаат лекот по препорака на лекар, така и кај тие што го злоупотребуваат.

Покрај горенаведените несакани (штетни) ефекти, овие лекови може да предизвикаат и други несакани ефекти кои се јавуваат и кај другите групи на лекови:

- **Заматен вид;**
- **Болки во гради;**

- **Тешкотии при дишење;**
- **Отежнато голтање;**
- **Кожен осип;**
- **Чешање;**
- **Црвенило;**
- **Гадење и повраќање;**
- **Ангиоедем - оток на грло и душникот;**
- **Анафилактичен шок**, кои претставуваат витално загрозувачки состојби;
- **Ембриотоксично дејство** (може да влијаат врз развојот на плодот и не се користат кај бремени жени).

ФЗОМ констатира дека употребата на анксиолитици и хипнотици **има тренд на зголемување**, што е **алармантен податок за здравјето на нацијата, намалената работна способност и отсуство од работа**, имајќи ги во предвид горенаведените штетни ефекти што ги предизвикуваат овие лекови.

Од тие причини Фондот апелира:

- **До осигурените лица** да ги следат советите на лекарите и да не инсистираат избраниот лекар да им пропишува лекови на нивно барање, односно спротивно на упатствата за лекување според медицина базирана на докази
- **До избраните лекари** при пропишувањето на лековите да ги следат упатствата според медицина базирана на докази, презентирани за време на специфичната медицинска едукација за дијагностика и терапија

на депресивните состојби во текот на 2013 година, а земајќи ги предвид

сите несакани и штетни ефекти кои ги предизвикуваат овие лекови.

КОНТРОЛИ

8. За извршени контроли во приватни здравствени установи од примарна здравствена заштита за дејноста општа медицина за 2014

Примената на упатствата за практикување на медицина заснована на докази се од исклучително значење за сите институции кои се вклучени во обезбедување на квалитетни здравствени услуги во Република Македонија, од страна на здравствените установи, Министерството за здравство и Фондот за здравствено осигурување на Македонија.

Поради позитивните ефекти врз здравствениот систем од донесувањето и пред се имплементирањето на упатствата за практикување на медицина заснована на докази, ФЗОМ за прв пат спроведе контрола на имплементацијата и примената на упатствата во приватните здравствени установи од примарна здравствена заштита од областа гинекологија и тоа Упатство за практикување на медицина заснована на докази при ново дијагностициран дијабетес тип II. Оваа контрола е во согласност со

проектот “Еднаков квалитет на здравствената услуга за секој граѓанин секаде во Македонија”, како и со Акцискиот план за реализација на проектот.

Контролите се извршени во месец ноември 2014 година. Вкупно се извршени 20 контроли во здравствени установи од дејноста општа медицина на Упатството за практикување на медицина заснована на докази при ново дијагностициран дијабетес тип II. Од вкупно извршените 20 контроли на Упатствата за практикување на медицина заснована на докази констатирано е дека во сите здравствени установи упатствата се применуваат целосно освен во една здравствена установа делумно се применува упатството. Во интерес на Фондот за здравствено осигурување на Македонија е пружените здравствени услуги од страна на здравствените установи да бидат навремени, ефикасни, ефективни и лесно достапни до осигурените лица, а преку имплементација на упатствата за практикување на медицина заснована на докази да се дојде до еднаков квалитет на здравствената услуга за секој граѓанин секаде во Р. Македонија.

РАБОТИЛНИЦИ

9. Едукативна работилница “Остварување на правото на БПО на товар на ФЗОМ”

Соработката на ФЗОМ и матичните гинеколози е од голема важност за нашите осигуреници да можат да имаат добро искуство при остварување на ова право. Едукативна работилница која се одржа во ГОБ 8ми Септември на 15 ноември 2014 година, имаше за цел да ги запознае матичните гинеколози со постапката за остварување на

правото на ин витро (БПО) на товар на ФЗОМ, имајќи предвид дека матичните гинеколози се првиот и најважниот филтер во овој процес.

ФЗОМ во континуитет соработува со матичните гинеколози за да се намали бројот на барањата за ин витро кои стигнуваат во ФЗОМ со не комплетна документација.

Токму затоа, во овој процес е многу значајна улогата на матичниот гинеколог кој треба да го води својот пациент до целосното комплетирање на медицинската

документација, потребна за осигуреникот да го оствари правото на ин витро на товар на ФЗОМ.

ПРЕГЛЕД НА БАРАЊА ЗА БПО ПОСТАПКА НА ТЕРЕТ НА ФЗОМ ЗА ПЕРИОД ЈАНУАРИ - ОКТОМВРИ 2014

Година	Вкупно	Позитивни	Барања во постапка	Негативни
2013	1718	1039	656	6
2014 јануари-октомври прво дете	1499	827	658	11
2014 јануари-октомври второ дете.5	164	121	41	2
Вкупно за 2014 г.	1663	948	699	13

Претседателот на Здружението на приватни гинеколози-акушери на Македонија, д-р Душко Филипovski даде поддршка на иницијативата на ФЗОМ, за одржување на едукативна работилница за матичните гинеколози.

Сите потребни обрасци, упатството за начинот на остварување на правото на ин витро БПО на товар на ФЗОМ, презентацијата од работилницата како и сите други информации се објавени на веб страницата на ФЗОМ (www.fzo.org.mk).

РАБОТНИ СРЕДБИ

10. Работна средба на директорката на ФЗОМ, м-р Маја Парнарџиева-Змејкова со претседателот на Комисија за унапредување на правата на пациентите при Град Скопје

Можност за унапредување на правата на пациентите и нивна заштита, разгледување на поплаки и предлагање мерки со цел остварување на потребите на пациентите и можноста за унапредување на нивната здравствена состојба беше темата на средбата на директорката на ФЗОМ, м-р Маја Парнарџиева-Змејкова со претседателот на Комисијата за унапредување на правата на пациентите во Град Скопје, Душко Ѓорѓиев, која се реализираше на 3 ноември 2014 година.

Директорката Парнарџиева-Змејкова информираше дека на барање на лекарите, а по детални анализи на Фондот, во јули 2014 година се донесе одлука на Управен Одбор на ФЗОМ, со што е направена измена на постоечката Позитивна листа на лекови

во индикациите и режимот на препишување, се со цел поедноставување на постапката за добивање на лек на товар на Фондот.

Претседателот Ѓорѓиев информираше дека во Град Скопје веќе втор мандат, Комисијата за унапредување на правата на пациентите ги разгледува поплаките од пациентите и предлага мерки за подобрување на заштитата на пациентите до надлежните органи.

Како заокружување на работната средба, се заклучи дека и во иднина ќе се продлабочува одличната соработка на највисоко ниво, кое се потврдува и преку учеството на претставник на ФЗОМ, кој е делегиран како член во Комисијата за унапредување на правата на пациентите.

11. Работна средба на директорката на ФЗОМ, м-р Маја Парнарџиева-Змејкова со новиот тим на Стоматолошката комора на Македонија

Актуелните состојби во сферата на стоматологијата, бројот на матични стомаотлози и договори со приватните здравствени установи – стоматолошки ординаци, како и буџетот на ФЗОМ за стоматолозите и методогологијата по која истиот се распоредува, беа тема на првата официјална средба на новото раководство на Стоматолошката комора на Македонија, на чело со претседателот, проф.др. Владимир Поповски со директорката на ФЗОМ, м-р Маја Парнарџиева-Змејкова.

На средбата одржана на 3 ноември 2014 година, Парнарџиева-Змејкова го истакна своето задоволство од фактот дека секоја година се зголемува бројот на договори, што Фондот ги склучува со стоматолозите, што е од огромно значење за осигурениците и што

на ниво на држава го подигнува нивото на стоматолошка здравствена заштита.

На средбата стана збор и за следните мерки кои може да се преземат во насока на превенција и промоција на оралното здравје во Македонија, со особен осврт на потребата да се зголеми свеста од важноста на оралното здравје, посебно кај младата популација.

Првата официјална средба на Стоматолошката комора и Фондот, според новоименуваниот претседател проф.др. Владимир Поповски, претставува симбол на продлабочување на соработката, со цел на партнерски начин да се изнаоѓаат заеднички решенија за предизвиците со кои што се соочуваат стоматолозите, кои не се во мал број во Македонија.

Претседателот Поповски на средбата со тимот на директорката Парнарџиева-Змејкова, информираше за активностите на кои Комората во моментов е фокусирана, како што е новиот Статут на Комората и правилниците важни за работата на еснафската организација.

КОНГРЕСИ

12. Учество на Фондот за здравствено осигурување на „IV Ревматолошка академија“

Во периодот од 30.10 до 01.11.2014 година во Охрид се одржа традиционалната четврта по ред, Ревматолошка академија, во организација на Македонската ревматолошка асоцијација - МААР.

На овој стручен собир активно учество зедоа и претставниците на Фондот за здравствено осигурување на Македонија.

За време на панел дискусијата, претставниците на здружението на пациенти „НОРА“, кои се гласноговорници на пациентите, директорот на клиниката и претставниците на ФЗОМ одговараа на прашања во врска со проблемите со кои се соочуваат оваа категорија осигуреници и граѓани во Република Македонија. Беше потенцирана потребата од вклучување нови генерики од биолошка терапија на Позитивната листа на лекови, како и проширување на индикационите подрачја на веќе постоечките лекови, различни дозажни форми на лекови. Беше

нагласена и потребата од дисперзирани центри, кои би биле надвор од Универзитетската клиника за ревматологија (Тетово и Битола), за поголема достапност на постоечката терапија за пациентите.

Претставниците на Фондот за здравствено осигурување ги посочија своите обврски кон Позитивната листа на лекови со номинирање свој претставник во Комисијата при Владата на Република Македонија преку која се прават сите промени на Позитивната листа на лекови.

Претставниците на ФЗОМ информираа за проектот „Условни буџети за специфична терапија“ што успешно функционира и на Клиниката за ревматологија, почнувајќи од 2011 година, а со кој во 2014 година квартално се опфатени 110 пациенти со апликација на биолошка терапија Mabthera (rituximab). Воедно беше укажано на потребата од изработување на регистар на пациенти со ревматолошки

заболувања, кој има цел да го претстави апроксимативниот број на пациенти во Република Македонија.

Инаку, Академијата преку своите презентации овозможи приказ на новите дијагностички и терапевтски модалитети во ревматологијата, особен осврт кон најновите препораки на EULAR 2012/2013 година, односно протоколи за успешно лекување на ревматоидниот артритис кои

се користат во светски рамки според најновите медицинските истражувања на стручната фела.

Исто така, беа прикажани случаи на пациенти кои се лекуваат на ЈЗУ Универзитетска клиника за ревматологија, нивно следење од почетокот на дијагностицирање на болеста се до постигнување на ремисија.

13.V Меѓународен конгрес за перформанси и квалитет во здравствените системи – во Анталија Турција

На 5-тиот Меѓународен конгрес за перформанси и квалитет кој се одржа во Анталија, Република Турција од 22 – 24 ноември 2014 година, голем број презентери ги претставија новините во здравството во нивните земји. Турција како земја домаќин, ги претстави своите големи проекти кои се планираат во здравството како и веќе постигнатите резултати.

Најголем интерес кај учесниците на конгресот предизвика претставувањето на проектот за отворање на мега-болници во големите градови во Турција. Овој проект предвидува отворање на болници со над 5.000 болнички кревети преку јавно-приватно партнерство во пет градови.

Агенцијата за акредитација на здравствени установи при Министерството за здравство доби меѓународно признание од интернационалната организација за акредитација на здравствени установи за стандардите кои ги имаат претставено во нивната 5 верзија, со кои нивото на здравствена заштита во болниците во Турција е на највисоко ниво. Голем интерес предизвика и информатичкиот систем за интензивна нега во државните болници со кои се овозможува следење, испитување, алармирање за здравствената состојба на

пациентот преку централизиран систем кој овозможува пристап до пациентот дури и преку мобилен телефон на лекарот. Со ваков систем лекарот може да го следи пациентот, да дозира терапија, да нарача испитувања, да ги контролира сите апарати во интензивната нега, од било кое место во светот.

Домаќините посебно ја поздравиле Република Македонија како земја со која имаат соработка на највисоко ниво во сферата на здравството.

Директорката Парнарчиева-Змејкова го претстави здравствениот систем на Република Македонија и начинот на имплементација на ДСГ (дијагностичко сродни групи) системот во Македонија. Голем интерес предизвика фактот што Македонија во рекорден рок го има имплементирано овој систем, а други земји веќе подолго време не можат да го имплементираат, вклучително и Турција. Нејзината презентација се осврна на придобивките од ДСГ системот, извештаите кои се добиваат и служат за следење на здравствените услуги на национално ниво, како и на ниво на болница.

Директорката истакна како ДСГ системот го намали времето на престој во болниците, го зголеми бројот на здравствени услуги, воедно како систем овозможува и следење на квалитетот на пружените здравствени услуги (број на интра-хоспитални инфекции, компликации на здравствената состојба на пациентите итн..). Како пример директорката го истакна бројот на царски резови во 2010 и 2013 кој драстично се зголемил, а со тоа се алармира да се промени упатството за породување и да се изврши стручен надзор дали зголемениот број на царски резови се должи на се поголем број на компликации при породувањето или на нешто друго. Во 2010 година 25% од сите породувања биле со царски рез, споредено со земјите во опкружувањето: Хрватска 21%, Словенија 19%. Во 2013 овој број во Македонија се искачува до неверојатни 33% од сите породувања да бидат со царски рез, а во земјите во опколувањето % останал ист дури и се намалува. Директорката истакна дека преку податоците од ДСГ системот, Македонија има учествувало во две големи интернационални студии. Едната за начинот на финансирање на здравствени системи во Европа (Eurostat – OECD PPP Program) и Истражување за влијанието на топлотните бранови и воздушното загадување во Скопје како дел од RAMSES проектот (European research project to deliver quantified evidence of the impacts of climate change and the costs and benefits of a wide range of adaptation measures, focusing on cities).

За претставувањето на имплементацијата на воведувањето на системот за ДСГ во Македонија, директорката Маја Парнарџиева

-Змејкова доби признание од организаторот на конгресот.

ПРАВА ОД ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРУВАЊЕ

14. Право на итна и неопходна здравствена заштита на осигурените лица во странство

Фондот за здравствено осигурување на Македонија ги известува сите осигурени лица дека за време на новогодишните и божиќните празници можат да го остварат своето право на итна и неопходна здравствена заштита надвор од територијата на Република Македонија, и тоа во следните земји: Германија, Австрија, Турција, Хрватска, Словенија, Србија, Црна Гора, Бугарија, Босна и Херцеговина, Чешка, Холандија, Луксембург, Белгија, Франција и Италија.

Под итна и неопходна здравствена заштита се подразбира користење на здравствени услуги чиешто пружање не може да се одложи до планираното враќање во Република Македонија.

За таа цел, пред патувањето во странство, осигурените лица треба да се обратат во подрачната служба на ФЗОМ, каде што е поднесена пријавата за задолжително здравствено осигурување и да пополнат барање (ПП1) за издавања на двојазичен образец за една од наведените земји.

Кон барањето се приложува следната документација:

- Потврда за здравствената состојба, издадена од избраниот лекар (општ и гинеколог за жени); и
- Наод, оценка и мислење на лекарската комисија на ФЗОМ.

Двојазичниот образец на осигурените лица на ФЗОМ им служи како привремена здравствена легитимација во земјата каде што патуваат и на основа на истиот, осигурените лица на ФЗОМ се изедначени, во однос на правата и обврските, со осигурените лица на државата во која престојуваат.

Тоа значи дека на основа на двојазичниот образец осигурените лица на ФЗОМ ќе можат да користат итни и неопходни здравствени услуги и за истите ќе треба да платат само лично учество (партиципација), учество за болнички ден, во зависност од законските прописи на земјата во која се престојува.

Доколку согласно законските прописи на земјата каде се престојува осигурените лица не се обврзани да плаќаат лично учество, учество за болнички ден и слично, осигурените лица на ФЗОМ не подлежат на никакви трошоци за користените здравствени услуги.

